[f] De cuſtodia Euchariſtiæ & aliorum Sacrament.

DE CUSTODIA EUCHARISTIÆ [f], CHRISMATIS, ET ALIORUM SACRAMENTORUM.

TITULUS XLIV.

I. Innocentius III. in Concilio Generali. [an. 1216. *Romæ.*]

Euchariſtia & Chriſma debent fideliter ſub clavibus cuſtodiri, & contrà facientes ſunt puniendi.

STatuimus, ut in cunctis Eccleſiis Chriſma & Euchariſtia, ſub fideli cuſtodia clavibus adhibitis conſerventur. Ne poſſit ad illa temeraria manus extendi, ad aliqua horribilia, vel nefaria [g] exercenda. Si verò is, ad quem ſpectat cuſtodia, ea incautè reliquerit, tribus menſibus ab officio ſuſpendatur: & ſi per [h] ejus incuriam aliquid nefandum inde contigerit, graviori ſubjaceat ultioni.

[g] nefanda.

[h] *In C. Barbatiæ ita:* per ejus incuriam aliquod nefarium contigerit, &c.

II. Idem ex Eodem [i]. [an. 1216. *Romæ.*]

[i] ſcilicet Conc. Lat. *c.* 19. & *c.* 1. *eod. tit. de immu. Eccl. in* IV. *Compil.*

Supellectilia in Eccleſiis poni non debent, niſi neceſſitas urgeat. Hoc dicit primò. *Eccleſiæ debent ſua vaſa & veſtimenta mundè tenere.* Hoc ſecundò.

REllinqui noluimus incorrectum, quod quidam Clerici Eccleſias ſic exponunt ſupellectilibus propriis, & etiam alienis, ut potiùs domus Laicæ, quàm Dei Baſilicæ videantur: non conſiderantes, quòd Dominus non ſinebat, ut vas transferretur per Templum. Sunt & alii, qui non ſolùm Eccleſias dimittunt incultas: verùm etiam vaſa miniſterii, & veſtimenta Miniſtrorum, ac pallas altaris, necnon ipſa corporalia tam immunda relinquunt, quòd interdum aliquibus ſunt horrori. Quia verò zelus nos comedit Domûs Dei: firmiter prohibemus, ne hujuſmodi ſupellectilia in Eccleſiis admittantur, niſi propter hoſtiles incurſus, aut incendia repentina, ſeu alias neceſſitates urgentes, ad eas oporteat haberi [k] refugium, ſic tamen, ut neceſſitate ceſſante, res in loca priſtina reportentur. Præcipimus quoque, ut oratoria, vaſa, corporalia, & veſtimenta prædicta, munda & nitida conſerventur. Nimis enim videtur abſurdum in ſacris ſordes negligere, quæ dedecerent etiam in profanis.

[k] habere.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE SANCTORUM.

TITULUS XLV.

I. Alexander III. [c. an. 1170. *Romæ.*]

Sine Papæ licentia non licet aliquem venerari pro Sancto.

AUdivimus [1] [l], quòd quidam inter vos diabolica fraude decepti, hominem quendam in potatione & ebrietate occiſum, quaſi Sanctum, more infidelium, venerantur. Cùm vix pro talibus in ebrietatibus peremptis, Eccleſia permittat orare. Dicit enim Apoſtolus: Ebrioſi regnum Dei non poſſidebunt. Illum ergo non præſumatis de cetero colere: cùm etiam ſi per eum miracula fierent, non liceret vobis ipſum pro Sancto abſque auctoritate Rom. Eccl. venerari.

[l] *Cap. un. De vener. ſanct. in* III. *Compil.*

¶ Pith. [1] *Audivimus, &c.*] In vita Anſelmi. Neubrigenſ. 505.

II. Innocentius III. in Concilio Generali [m]. [an. 1216. *Romæ.*]

[m] ſcilicet Lat. *c.* 62. & *c.* 2. *De imm. Eccl. in* IV. *Compil.*

Sanctorum Reliquiæ vendi non poſſunt, vel paſſim oſtendi non debent, ne circa illas Populus decipi poſſit.

CUm ex eo [2] [n], quòd quidam Sanctorum Reliquias exponunt venales, & eas paſſim oſtendunt, Chriſtianæ Religioni detractum ſit ſæpiùs: Ne in poſterum detrahatur, præſenti decreto ſtatuimus, ut antiquæ reliquiæ amodo extra capſam nullatenus oſtendantur, nec exponantur venales. Inventas autem de novo, nemo publicè venerari præſumat, niſi priùs auctoritate Rom. Pont. fuerint approbatæ [o]. Prælati verò non [p] permittant eos, qui ad eorum Eccleſias causâ venerationis accedunt, variis figmentis, aut falſis documentis decipi, ſicut in pleriſque locis occaſione quæſtûs fieri conſuevit.

[n] Vid. Conc. Trid. ſuprà citatum *c.* 1. *hoc tit.* & Sylveſtrum *in ſumma, verbo Reliquiæ.*

[o] comprobatæ.

[p] *In C. Barbatiæ* non permittant eos de cetero, qui &c.

¶ Pith. [2] *Cùm ex eo, &c.*] Guibertus *lib.* 9. *de Bello Sacro.*

DE OBSERVATIONE JEJUNIORUM [q].

[q] B. Thom. 2. 2. *q.* 147. Vid. *c.* 1. *eod. tit. in* III. *Compil.*

TITULUS XLVI.

I. Innocentius III. Clericis S. Petri Magol. [1] [c. an. 1213. *Româ in Gothiam Galliæ.*]

Vigilia occurrens in Dominica, jejunari debet in Sabbato, & jejunanda eſt vigilia B. Matthiæ.

EX parte veſtra quæſitum fuit, utrùm ſi Nativitatem Domini, vel Aſſumptionem Beatæ Mariæ, vel feſtivitatem alicujus Apoſtolorum in ſecunda feria contigerit evenire, die ſabbati præcedentis [r] vigilia debeat jejunari: & utrùm in vigilia B. Matthiæ Apoſtoli, ſit jejunium injungendum? Ad quod breviter reſpondemus, quòd die ſabbati feſtivitates prælibatas [ſ] ſecundæ feriæ præcedentis, & B. Matthiæ Apoſtoli debet vigilia jejunari.

[r] præ[cedenti]

[ſ] prælibat[æ]

¶ Pith. [1] *Magol.*] *Magalon.*

II. Idem Bracharen. Archiepiſcopo. [c. an. 1213. *Româ in Hiſpaniam.*]

Non capit congruam ſummationem, & textus in ſe ſatis clarus eſt, & multa ſunt dicta, quæ patent per §.

COnſilium [t] noſtrum [2] [*Et infrà* α.] Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd omnium Apoſtolorum vigiliæ ſunt in obſervatione jejunii celebrandæ, præter vigilias Apoſtolorum Philippi & Jacobi, & B. Joannis Evangeliſtæ: quoniam ipſorum ſolennitas intra ſolennitatem Paſchalem, iſtius autem intra Natalem Domini celebratur. Jejunium etiam apud nos in Adventu Domini agitur.

[t] *Cap.* 2. *eod. tit. in* III. *Compil.*

Sanctorum [u] quoque vigiliæ [3], quorum feſtivitates oportet ſecundâ feriâ celebrari, in præcedenti ſunt ſabbato jejunandæ.

De feſtivitate verò B. Bartholomæi Apoſtoli, de cujus celebratione dubietas oritur apud quoſdam: reſpondemus, quòd in hoc conſuetudinem tuæ regionis obſerves: *Et infrà.* Cùm autem quæſieris, quæ ſit illis pœnitentia injungenda, qui diebus quadrageſimalibus, tempore quo [x] tantæ famis inedia ingruebat, quòd magna pars populi, propter inopiam annonæ periret, carnes comedere ſunt coacti; reſpondemus, quòd in tali articulo illos non credimus [y] puniendos. Preces tamen Domino pro illis, & cum illis effundas, ne ipſis aliquatenus imputetur: quia bonarum mentium eſt, ibi timere culpam, ubi culpa minimè reperitur. Item de illis qui propter debilitatem in Sabbato carnes ſumunt, quod in partibus tuis nullatenus fieri conſuevit, cùm hoc ab aliis moleſtè feratur, & oriatur inde illis occaſio detrahendi: reſpondemus, quòd ſuper hoc conſuetudinem tuæ regionis facias obſervari, ſic tamen, quòd debilibus & infirmis, propter hoc periculum non emergat. Præterea de illis, qui in quadrageſima vel in aliis jejuniis ſolennibus infirmantur, & petunt ſibi eſum carnium indulgeri: reſpondemus, quòd cùm non ſubjaceat legi neceſſitas, deſiderium infirmorum, cùm urgens neceſſitas exigit, ſupportare potes & debes, ut majus periculum in eis evitetur.

[u] *al.* & ſanctorum vigiliæ, quorum quoque feſtivitates, &c. Vide *l. ſi fundus. ff. de evict.* & *l. ſi ſervus, in fi. ff. de leg.* 1.

[x] *al.* tempore illo quo tantæ, &c.

[y] ratio hujus dicti eſt in antiqua compilat. quam hîc omiſit Raymundus: quos urgens neceſſitas excuſavit.

[α *Super quibuſdam articulis requiſiſti, utrùm in omnibus ſit Apoſtolorum vigiliis jejunandum* [4], *cùm quidam aſſerant non eſſe jejunandum in omnibus, ſed ſex tantùm. Utrùm etiam jejunandum ſit in Adventu Domini, cùm inde ſentiant diverſi diverſa; quibuſdam dicentibus, ſed paucioribus, jejunandum eſſe tunc temporis: pluribus verò ſe ad hoc aſſerentibus non teneri. Utrùm inſuper ſi feſtum illorum, quorum vigilias jejunamus, ſecundâ feriâ evenire contingat, in præcedenti Sabbato ſint vigiliæ faciendæ.*]

¶ Pith. [2] *Conſilium noſtrum.*] Vide conſtitutiones Concilii Lond. 150.

[3] *Sanctorum quoque vigiliæ.*] Vide Radulph. Tungrenſ. *cap.* 11.

[4] *In omnibus Apoſtolorum vigiliis jejunandum.*] Vide Divum Auguſtinum.

III. Honorius III. Pragen. Epiſcopo. [c. an. 1222. *Româ in Bohemiam.*]

Si feſtum Nativitatis occurrit ſextâ feriâ, licitum eſt omnibus carnes comedere, exceptis profeſſis & voventibus.

EXplicari [z] per Sedem Apoſtolicam poſtulaſti: [*Et infrà* α.] Reſpondemus, quòd illi, qui nec voto nec regulari obſervantia ſunt aſtricti, in ſexta feria, ſi feſtum Nativitatis Dominicæ die ipſo venire contigerit, carnibus propter feſti excellentiam veſci poſſunt, ſecundùm conſuetudinem Eccleſiæ generalis. Nec tamen hi [a] reprehendendi ſunt, qui ob devotionem voluerint abſtinere.

[z] Vide Covarr. 4. *var. reſol. c.* 20. & Sylveſtr. *in ſumm. verb. Jejunium.*

[a] illi.

[α *Utrùm ſit licitum illis qui nec voto nec regulari obſervantia ſunt adſtricti, carnes comedere, quando in ſexta feria dies Dominicæ Nativitatis occurrit. Ad hoc.*]

DE [b] PURIFICATIONE POST PARTUM.

[b] *al.* purgatione.

TITULUS XLVII.

I. Innocentius III. Armachan. Epiſcopo. [c. an. 1212. *Româ in Hiberniam.*]

Mulier poſt partum ſtatim poteſt ingredi Eccleſiam, nec tenetur abſtinere per aliquot dies ſecundùm legem Moſaicam.

VOlens: [c] [*Et infrà* α.] Licèt ſecundùm legem Moſaicam certi dies determinati fuiſſent, quibus Mulieres poſt partum à Templi ceſſarint ingreſſu. Quia tamen Lex per Moſen data eſt, Gratia & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt. Inquiſ. t. t. r. quòd poſtquam umbra Legis evanuit, & illuxit veritas Evangelii: ſi Mulieres poſt prolem emiſſam acturæ gratias Eccleſiam intrare voluerint, nulla proinde peccati mole gravantur, nec Eccleſiarum eſt eis aditus denegandus; ne pœna illis [d] converti videatur in culpam. Si tamen ex veneratione voluerint aliquamdiu abſtinere, devotionem earum non credimus improbandam.

[c] *C. un. eod. tit. in* III. *Compil.* Cur purificatio fuerit in Lege inſtituta, vide B. Thomam 2. 2. *q.* 37. *ar.* 4. & de Purificatione legitur *Levit. cap.* 12.

[d] eis.

[α *Fraternitas tua per reſponſ. Apoſtolicam humiliter edoceri à nobis expetiit, utrùm Mulieres ſtatim poſt partum debeant Eccleſias ingredi, vel ab earum ingreſſu per dies aliquot abſtinere.*]

DE ECCLESIIS [e] ÆDIFICANDIS, VEL REPARANDIS.

[e] De mater. hujus tit. Vide Conc. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reform. c.* 8. & *pleniùs ſeſſ.* 21. *de reform. c.* 7.

TITULUS XLVIII.

I. Ex Concilio Moguntinen. [f] [*in Germania.*]

[f] Hoc Decretum habetur in Conc. Magunt. ſub Carolomagno Burch. 3. *Decr. c.* 30. Ivo, *par.* 3. *c.* 35. & *c.* 4. *eod. tit. in* I. *Compil.*

Habentes beneficium in Eccleſia, tenentur contribuere ad ipſius reparationem.

QUicumque Eccleſiaſticum beneficium habent, omnino adjuvent ad tecta Eccleſiæ reſtauranda, vel ipſas Eccleſias emendandas.

II. Ex Concilio Lateran. [*Romæ.*]

Leproſi permitti debent, ſine præjudicio antiquarum Parœciarum habere Eccleſiam propriam & Presbyterum, nec tenentur ſolvere decimas de hortis, vel nutrimentis animalium.

CUm dicat Apoſtolus: [*Et infrà* α.] Conſtituimus ut ubicumque tot ſimul Leproſi ſub communi vita fuerint congregati, quòd Eccleſiam cum cœmeterio ſibi conſtruere, & proprio gaudere valeant Presbytero, ſine contradictione aliqua permittantur habere. Caveant tamen, ut injurioſi veteribus Eccleſiis de jure Parœciali, nequaquam exiſtant. quod enim eis pro pietate [g] conceditur, ad aliorum injuriam nolumus redundare. Statuimus etiam, ut de hortis & nutrimentis animalium ſuorum decimas tribuere non cogantur.

[g] *Dictio*, pro, *deeſt in pluribus exemplarib.* & *malè.*

[α *Abundantiorem honorem membris infirmioribus deferendum, econtrà quidam quæ ſua ſunt, non quæ Jeſu Chriſti quærentes, Leproſis qui cum ſanis habitare non poſſunt, vel ad Eccleſiam cum aliis convenire, Eccleſias & cœmeteria non permittunt habere, nec proprii juvari miniſterio Sacerdotis, quod quidem procul à Chriſtiana veritate dignoſcitur; de benignitate Apoſtolica.*]

III. Alexander III. Eboracen. Archiepiſcopo. [c. an. 1170. *Româ in Angliam.*]

Propter nimiam diſtantiam Eccleſiæ, poteſt nova Eccleſia in ipſius Parœcia ædificari, & certa portio de antiqua ſibi deputari.

AD audientiam [h] noſtram noveris perveniſſe, quòd villa quæ dicitur H. tantum perhibetur ab Eccleſia Parœciali diſtare, ut [i] tempore hiemali cùm pluviæ inundant, non poſſint Parœciani, ſine magna difficultate ipſam adire: unde non valent congruo tempore Eccleſiaſticis officiis intereſſe. Quia igitur dicta Eccleſia ita dicitur reditibus abundare, quòd præter illius villæ proventus miniſter illius convenienter [k] valet ſuſtentationem habere: mandamus, quatenus ſi res ita ſe habet, Eccleſiam ibi ædifices, & in ea Sacerdotem ſublato appellationis obſtaculo ad præſentationem Rectoris Eccleſiæ majoris, cum Canonico Fundatoris aſſenſu inſtituas, ad ſuſtentationem ſuam ejuſdem villæ obventiones Eccleſiaſticas percepturum, providens tamen, ut competens in ea honor pro facultate loci Eccleſiæ matrici [l] ſervetur: quod quidem fieri poſſe videtur, cùm ejuſdem villæ Dominus viginti acras terræ frugiferæ velit ad uſus Sacerdotis conferre. Si verò perſona matricis Eccleſiæ virum idoneum præſentare diſtulerit, vel opus illud impedire, tu nihilominus facias idem opus ad perfectionem deduci, & virum bonum appellationis ceſſante diffugio inſtituere non omittas.

[h] *Cap.* 2. *eod. tit. in* I. *Comp.*

[i] quod, &c.

[k] convenientem.

[l] *al. ita:* Eccleſiæ matrici majori ſervetur.

IV. Idem Lexovien. [m] Epiſcopo. [c. an. 1180. *Româ in Galliam.*]

[m] Exon. *al.* Lexonen.

Rectores Eccleſiarum poſſunt compelli, ut de reditibus, qui ſuperſunt, teneantur conferre ad conſtructionem, ſeu reparationem Eccleſiæ.

DE his [n] qui Parœciales Eccleſias habent, duximus reſpondendum, quòd ad reparationem & inſtitutionem Eccleſiarum cogi debent, cùm opus fuerit, de bonis, quæ ſunt ipſius Eccleſiæ, ſi eis ſuperſint, conferre, ut eorum exemplo ceteri invitentur.

[n] *Cap.* 3. *eod. tit. in* I. *Compil.* & poſt Conc. Later. ſub Alex. III. *p.* 29. *c.* 2.

V. Urbanus III. [c. an. 1186. *Romæ.*]

Secularis Eccleſia ſine præjudicio Clericorum ad ſtatum regularem poteſt reparari, & collegio, quod nondum eſt, privilegium non confertur.

AD audientiam [o] noſtram pervenit, quòd tu in Eccleſia, de qua in Epiſcopum vocatus fuiſti, Regulares Canonicos deſideras ordinare: inde ſiquidem eſt, quòd hoc devotioni tuæ auctoritate Apoſt. indulgemus, ſi tibi Epiſcopus Diœceſanus conſenſerit in hac parte. Verùm ſi Clerici ſeculares in ea adhuc ſupereſſe noſcuntur, volumus eis, dum vixerint ibi vel alibi neceſſaria provideri [p]. Licèt autem nobis inſtantiùs ſupplicares, ut Eccleſiæ prædictæ confirmationis privilegium faceremus, tibi non poſſumus de jure deferre, cùm nulli Canonici adhuc ibidem exiſtant, quibus privilegium concedatur.

[o] *Cap.* 4. *eod. tit. in* II. *Compil.*

[p] Vid. *l. nec avus. C. de emanc. lib.* & *in l. ex facto. D. de vulg.* & *pup. ſubſt.*

¶ Pith. [1] *Urbanus III.*] Trudenſi Archiepiſcopo & G. Legato. ſic 2. *V. C.* alter *V. C.* Trundenſi.

VI. Celestinus III [q]. [c. an. 1195. *Romæ.*]

[q] Alex. III. *in uno aut altero vetuſto C.*

Non obſtante juramento de rebus Eccleſiæ non alienandis, poteſt Epiſcopus propter indigentiam novam Eccleſiam ædificare.

TUa nos [r] duxit: *Et infrà.* Præterea quia occaſione juramenti, quod de rebus Eccleſiæ [ſ] non alienandis te aſſeris præſtitiſſe, in locis tui Epiſcopatûs, in quibus populi habitantes oratoriis egere videntur, ne prætextu novarum Eccleſiarum, commiſſa tibi Eccleſia deſtitui videretur, Eccleſias formidas erigere. Fra. t. mandamus, quatenus illius juramenti occaſione, nullatenus prætermittas, quin populo indigenti ſuper Baſilicarum inſtitutione ſtudeas ſalubriter providere.

[r] *Cap.* 5. *eod. tit. in* II. *Compil.*

[ſ] *al.* Eccleſiæ tuæ, &c.

DE IMMUNITATE ECCLESIARUM, COEMITERII, ET RERUM AD EAS PERTINENTIUM.

TITULUS XLIX.

I. Ex Synodo Joannis Papæ.

In domibus Eccleſiarum non debet Judex Laicus judicare, nec hoſpitium quærere.

UT in domibus [t] Eccleſiarum, neque Miſſus, neque Comes vel Judex publicus, vel Miniſter, quaſi pro conſuetudine, placitum, vel hoſpitium vindicent: ſed in publicis locis domos conſtituant, in quibus placitum teneant, & etiam hoſpitentur.

[t] *Cap.* 1. *eod. tit. in* I. *Comp.* Vide Navarrum *in manuali de horis Canonic. c.* 5.

II. Gregorius Archiepiſcopo Tricen. [1] [c. an. 600. *Româ in Hiſpaniam.*]

Tempore magnæ neceſſitatis, non debet aliquis excuſari à murorum, ſeu civitatis cuſtodia. Hoc dicit ſecundùm intellectum Panorm.

PErvenit: *Et infrà.* Fraternitas tua nullum per noſtræ vel Eccleſiæ ſuæ nomen, aut alio modo excuſari à murorum vigiliis patiatur: ſed omnes ad hoc generaliter compellantur: Quatenus cunctis vigilantibus meliùs valeat civitatis cuſtodia procurari.

¶ Pith. [1] *Archiepiſcopo Tricen.*] *Agnello Terraconenſi Epiſcopo.*

III. Idem Vitali Defenſori Sard. [u] [c. an. 600. *Romæ.*]

[u] Id eſt Sardiniæ ut in veteri regiſtr. *lib.* 7. *Epiſtol.* 65. *Ind.* 2. & *c.* 3. *eod. tit. in* III. *Compil.*

Ruſticus adſtrictus ad culturam agrorum Eccleſiæ, non poteſt illam deſerere. Hoc dicit ſummando generaliter.

INdicatum eſt: *Et infrà.* Dictum eſt nobis, quòd ruſtici Eccleſiæ rura ejus deſerentes in privatorum poſſeſſionibus culturam exhibeant: quod experientia tua fieri non permittat.

IV. Ex Concilio Lateranen. [x] [an. 1179. *Romæ.*]

[x] ſcilicet ſub Alex. III. *c.* 19.

Laici collectas imponentes Clericis vel Eccleſiis, ſeu juriſdictionem eorum uſurpantes, ſi moniti non deſiſtunt, ſunt excommunicati cum ſuis fautoribus. poteſt tamen Epiſcopus cum Clero eis in neceſſitate præbere ſubſidia.

NOn [y] minùs: [*Et infrà* α.] In diverſis mundi partibus Conſules civitatum & Rectores, necnon & alii, qui poteſtatem habere videntur, tot onera frequenter imponunt Eccleſiis, ut deterioris conditionis factum ſub eis Sacerdotium videatur, quàm ſub Pharaone [z] fuerit, qui legis Divinæ notitiam non habebat. Ille quidem omnibus aliis ſervituti ſubactis [a], Sacerdotes & poſſeſſiones eorum in priſtina libertate dimiſit, & [b] eis alimoniam de publico adminiſtravit. Iſti verò onera ſua ferè univerſa imponunt Eccle-

[y] *Cap.* 4. *eod. tit. in* I. *Compil.*

[z] *Geneſ. c.* 47.

[a] ſubjectis.

[b] & de publico eis alimoniam miniſtravit.